

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

કે. કે. જોન

વિરુદ્ધ

ગોવા રાજ્ય

સપ્ટેમ્બર ૧૮, ૨૦૦૩

[વી. એન. ખરે, મુખ્ય ન્યાયમુર્તી અને એસ. બી. સિન્હા, ન્યાયમુર્તી]

આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦:

કલમ ૧૬ આંશિક રીતે સિવિલ કોર્ટ દ્વારા આબિટ્રેટરને એવોર્ડ માફી-બાકી રહેલા આબિટ્રેટર પર અસર-સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ કોર્ટનો નિયમ બનાવવા માટે એવોર્ડ દાખલ કર્યો-સિવિલ કોર્ટ બે મુદ્દાઓના સંદર્ભમાં એવોર્ડ મોકલે છે-આબિટ્રેટર રાજીનામું આપે છે-નવા આબિટ્રેટરની નિમણૂક માટેની અરજી-સિવિલ કોર્ટ એવું માને છે કે અગાઉના આબિટ્રેટરે સમયસર પોતાનો એવોર્ડ ન આપ્યો હોવાથી, આખો એવોર્ડ રદબાતલ બની ગયો હતો-તેણે નવા આબિટ્રેટરની નિમણૂક કરી અને તેને ડી-નોવો એવોર્ડ આપવાનો નિર્દેશ આપ્યો-હેલ્ડ,

કોન્ટ્રાક્ટરે સિવિલ જજના આદેશને પડકાર્યો ન હતો જેના હેઠળ અને જ્યાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે એવોર્ડનો અન્ય ભાગ અકબંધ રહેશે અને માત્ર બે મુદ્દા નક્કી કરવા જરૂરી હતા-ઉપરોક્ત આદેશને અંતિમતા પ્રાપ્ત થઈ ગઈ છે અને તેને ફરીથી ખોલવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી-કલમ-૧૬ની પેટા-કલમ (૧) નું અવલોકન દર્શાવે છે કે કોર્ટ સમયાંતરે એવોર્ડ અથવા મધ્યસ્થી અથવા અમ્પાયરને સંદર્ભિત કોઈપણ બાબતને તે યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર પુનર્વિચારણા માટે મોકલી શકે છે-તેથી, કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૧) બે ભાગોમાં છે અને બે અલગ પરિબલોની વાત કરે છે; એક સમગ્ર એવોર્ડની માફી માટે છે અને બીજી 'અન્ય કોઈ બાબત' - અધિનિયમની કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૩) માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ મોકલાયેલો ચુકાદો મધ્યસ્થી અથવા અમ્પાયરે તેના પર પુનર્વિચાર કરીને નિર્ધારિત સમયની અંદર પોતાનો નિર્ણય રજૂ કરવામાં નિષ્ફળતા પર રદબાતલ થઈ જશે; 'અન્ય કોઈ બાબત' અંગે તે મૌન છે-તે કાયદાનો સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે કાયદામાં વપરાયેલ કોઈ પણ શબ્દને વધારાનો ગણવો જોઈએ નહીં-આ કિસ્સામાં, સમગ્ર ચુકાદો મધ્યસ્થીને મોકલવામાં આવ્યો ન હતો-મધ્યસ્થીને માત્ર બે મુદ્દાઓ પર નિર્ણય આપવાની જરૂર હતી અને તેથી, પેટા-કલમ (૩) રદબાતલ નથી. જી લાગુ પડે છે-સંસદે સલાહ આપી છે કે કાયદાની કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૩) ને એવા ચુકાદા સુધી મર્યાદિત કરી દીધી છે જેનો અર્થ સંપૂર્ણ ચુકાદો અથવા તેનો એક ભાગ હશે-ચુકાદાનો માન્ય ભાગ હંમેશા

કાયદાની અદાલતમાં લાગુ પાડી શકાય તેવો રહે છે-આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, કાયદાની કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૩) ની લાગુ પડતી, કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, ઊભી થતી નથી કારણ કે આ બાબત હજુ પણ મધ્યસ્થી સમક્ષ બાકી છે.

જહોનસન વિ. લેથમ, (૧૯૫૧) ૨૦ લો જર્નલ ૨૩૬, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

બ્રહ્મા સ્વરૂપ ગુપ્તા વિ. દીવાન ચંદ મનોત્રા, **AIR** (૧૯૬૩) કાલ. ૫૮૩; ગોવર્ધન દાસ વિ. ગયા પ્રસાદ અને અન્યો ઓઆરએસ, આઈએલઆર (૧૯૮૧) ઓલ. ૩૧૦ અને બી. મહેતા તેજા સિંહ એન્ડ કંપની વિ. ફર્ટિલાઇઝર કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને એ. એન. આર., એ. આઈ. આર. (૧૯૬૮) દિલ્હી ૧૮૮; નો સંદર્ભ.

"આબિટ્રેશનનો કાયદો "રસેલ દ્વારા; સંદર્ભિત.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:

સિવિલ અપીલ નંબર ૧૨૪૭/૧૯૯૮.

એ. નંબર ૭/૧૯૯૭ માં બોમ્બે હાઈકોર્ટના ૩૧.૭.૯૭ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે પ્રશાંત કુમાર, જય સાયલા અને સુશ્રી રીના બગ્ગા.

સામાવાળા માટે ટી. એલ. વી. ઐયર અને સુશ્રી એ. સુભાશિની.

કોર્ટનો નીચેનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો

આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૬ની કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ ૮નું અર્થઘટન (ત્યારબાદ સંક્ષિપ્તતા માટે, એક્ટ 'કહેવામાં આવે છે) આ અપીલમાં વિચારણા માટે ઉદભવે છે, જે બોમ્બે હાઈકોર્ટ, અપીલેટ સાઈડ, એફ. પણજી બેન્ચ, ગોવા દ્વારા ૧૯૯૭ની અપીલ નંબર ૭માં ૩૧મી જુલાઈ, ૧૯૯૭ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી ઉદભવે છે.

અપીલકર્તા અને અહીં સામાવાળાએ એક કરાર કર્યો હતો જેના હેઠળ અને તે હેઠળ અપીલકર્તાએ અમુક બાંધકામો હાથ ધરવાનું કામ હાથ ધર્યું હતું. આ સમજૂતીમાં મધ્યસ્થી દ્વારા વિવાદના સમાધાનની પણ જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી. એવું લાગે છે કે અમુક વિવાદ ઊભો થયો હતો જેના પરિણામે અપીલકર્તા જુએ ૧૯મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૦ના રોજ દાવો કર્યો હતો અને ત્યારબાદ ૨૬મી ઓક્ટોબર, ૧૯૯૦ના રોજ પ્રથમ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો. ૧૨મી માર્ચ, ૧૯૯૧ના રોજ, સામાવાળાએ અહીં કરારને સમાપ્ત કર્યો. કરારની સમાપ્તિના પરિણામે, અહીં અપીલકર્તાએ ૨૬મી જૂન, ૧૯૯૧ના રોજ બીજો સંદર્ભ આપ્યો

હતો અને ૨૭મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૧ના રોજ બીજો દાવો કર્યો હતો.નિયુક્ત મધ્યસ્થી એચ, પક્ષકારોની સંમતિ સાથે, ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૪ ના રોજ એવોર્ડ આપ્યો.ત્યારબાદ મધ્યસ્થીએ કોર્ટનો નિયમ બનાવવા માટે એવોર્ડ દાખલ કર્યો હતો.અપીલકર્તાએ ગોવા રાજ્યમાં પરિષ્ઠ વિભાગ, માપુસાના વિદ્વાન સિવિલ જજ સમક્ષ વાંધો દાખલ કર્યો હતો. વિદ્વત સિવિલ ન્યાયાધીશે ૬ જુલાઈ, ૧૯૯૫ના આદેશના સંદર્ભમાં અપીલકર્તા દ્વારા અહીં ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોને વિસ્તૃત રીતે ધ્યાનમાં લીધી હતી અને નીચેના નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા હતા:

"૨૦.આઈટમ નંબર હેઠળ કેટલીક સ્પષ્ટ ભૂલ દેખાય છે. ૧ અને ૨ જ્યારે મધ્યસ્થીએ ઉલ્લેખ કર્યો કે પૃથ્વીનું ખોદકામ શૂન્ય છે, જોકે જથ્થો સામાવાળા દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો હોવાનું જણાય છે.પરંતુ આ આધાર પર એવોર્ડને અલગ રાખી શકાતો નથી.

૨૧. તેવી જ રીતે, દાવો નં. ૨ જોકે મધ્યસ્થીએ કહ્યું છે કે "નક્કી કરી શકાયું નથી" તેમ છતાં તે શા માટે આમ કરી શક્યો નહીં અને જો તે નક્કી કરવામાં નહીં આવે તો તે અસરનું તારણ શું હશે તે અંગે કોઈ સમજૂતી નથી.

વિદ્વાન સિવિલ જજ, પરિષ્ઠ વિભાગ, આ રીતે અવલોકન કરે છે:

"સામાવાળા માટે વિદ્વાન વકીલની ના વાંધાને ધ્યાનમાં લેતા, મને લાગે છે કે એવોર્ડ નીચે મુજબ બે મુદ્દાઓ પર મોકલવો પડશે:

(i) કરારને ગેરકાયદેસર રીતે બંધ કરવા અંગેના ૨૬.૬.૯૧ ના આદેશ દ્વારા વધારાની શરતો અને સંદર્ભ નક્કી કરવા અને

(ii) આઈટમ નંબરનો નબળો પડેલો ભાગ. પુરસ્કારના પાત્રું ૭માં ઉલ્લેખિત ૧ અને ૨માં"નક્કી કરી શકાયું નથી" શબ્દનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

મધ્યસ્થીએ આદેશના સમાપન ભાગમાં જણાવ્યું હતું કે એવોર્ડનો બીજો ભાગ ઉપરોક્ત આદેશથી પ્રભાવિત નથી.

૧૦મી ઓક્ટોબર ૧૯૯૫ના રોજ મધ્યસ્થીએ રાજીનામું આપ્યું હતું.આવી પરિસ્થિતિઓ હેઠળ, અપીલકર્તાએ કાયદાની કલમ ૮(બી) હેઠળ અરજી દાખલ કરવાને બદલે, ૬ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૬ના રોજ નવા મધ્યસ્થીની નિમણૂક માટે તેની કલમ ૨૦ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી.૨૮મી મે, ૧૯૯૭ના રોજ વિદ્વત દીવાની ન્યાયાધીશે પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે અગાઉના મધ્યસ્થીએ સમયસર પોતાનો એવોર્ડ ન આપ્યો હોવાથી, આખો

એવોર્ડ રદબાતલ થઈ ગયો છે.પરિણામે, તેમણે પક્ષકારોની સંમતિ સાથે નવા મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરી હતી અને મધ્યસ્થીને ડી-નોવો એવોર્ડ આપવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.તેનાથી નારાજ ગોવા રાજ્યએ હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરી હતી.ઉચ્ચ અદાલતનો મત હતો કે ચુકાદાનો બીજો ભાગ અકબંધ રહ્યો હોવાથી, કાર્યવાહી માત્ર ઉપરોક્ત બે મુદ્દાઓ સુધી મર્યાદિત હોવી જરૂરી હતી, જેના પર અગાઉ કોર્ટ બી નિર્ધારણ ઈચ્છતી હતી અને તેથી, વિદ્વત સિવિલ જજ માટે વિવાદને નવેસરથી ઉકેલવા માટે નિર્દેશ આપવા માટે તે ખુલ્લું ન હતું.તે ઉપરોક્ત ચુકાદાની વિરુદ્ધ છે જે અપીલકર્તા અમારી સમક્ષ અપીલમાં છે.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રશાંત ભૂષણે બે રજૂઆતો કરી હતી.પ્રથમ રજૂઆત એ છે કે બે મુદ્દાઓ કે જેના પર વિદ્વાન નાગરિક ન્યાયાધીશે નિર્ધારણની જરૂર હતી તે નિર્ણય લેવામાં અસમર્થ હતા, તેથી, મધ્યસ્થીને વિવાદને ડી-નોવો ઉકેલવા માટે જરૂરી હતું.બીજી રજૂઆત એ છે કે એકવાર મધ્યસ્થીએ રાજીનામું આપી દીધું છે અને નિર્ધારિત સમયગાળાની અંદર એવોર્ડ આપી શક્યા નથી, તો એવોર્ડ અધિનિયમની કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

અમને બંને રજૂઆતોમાં કોઈ યોગ્યતા મળતી નથી.જ્યાં સુધી પ્રથમ રજૂઆતની વાત છે કે અપીલકર્તાએ ૬ જુલાઈ, ૧૯૯૫ના વિદ્વાન દીવાની

ન્યાયાધીશના આદેશને પડકાર્યો ન હતો, જેમાં અને તે હેઠળ વિદ્વાન દીવાની ન્યાયાધીશે ચુકાદો આપ્યો હતો કે પુરસ્કારનો બીજો ભાગ અકબંધ રહેશે અને માત્ર બે મુદ્દા નક્કી કરવા જરૂરી હતા.આ આદેશને અંતિમ સ્વરૂપ મળ્યું છે.આમ, તેને ફરીથી ખોલવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.શ્રી પ્રશાંત ભૂષણની રજૂઆત કે પુનરાવર્તન અરજી દાખલ કરવાનો સમયગાળો સમાપ્ત થાય તે પહેલાં, મધ્યસ્થીએ રાજીનામું આપ્યું હતું અને આમ, અપીલકર્તા માટે ઉપરોક્ત આદેશ પર સવાલ ઉઠાવવાનો કોઈ પ્રસંગ ન હતો તે ખોટી ધારણા છે.મધ્યસ્થીના રાજીનામાને ધ્યાનમાં લીધા વિના, વિદ્વાન સિવિલ જજનો ચુકાદો કાર્યરત અને અમલપાત્ર રહ્યો હતો.જો, આમ, અપીલકર્તા કોઈ પણ રીતે તેનાથી વ્યથિત હતો, તો તેના માટે એકમાત્ર ઉપાય ઉચ્ચ અદાલતમાં જવાનો હતો.તે આમ કરવામાં નિષ્ફળ ગયા પછી હવે આ અદાલત સમક્ષ ફરીથી આ પ્રશ્ન ઉઠાવવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.જે સીધી રીતે કરી શકાય છે તેને પરોક્ષ રીતે કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી તે સામાન્ય બાબત છે.જ્યાં સુધી બીજી રજૂઆતની વાત છે, તે આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦ની કલમ ૧૬ નક્કી કરવા માટે સુસંગત છે, જે નીચે મુજબ છે:

"૧૬.ચુકાદો મોકલવાની સત્તા (૧) કોર્ટ સમયાંતરે એ ને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર પુનર્વિચારણા માટે મધ્યસ્થી અથવા અમ્પાયરને ચુકાદો અથવા આર્બિટ્રેશન માટે સંદર્ભિત કોઈપણ બાબત મોકલી શકે છે.

(ક) જ્યાં ચુકાદાએ આબિટ્રેશનને સંદર્ભિત કોઈ પણ બાબતને અનિશ્ચિત છોડી દીધી હોય અથવા જ્યાં તે આબિટ્રેશનને સંદર્ભિત ન હોય તેવી કોઈ બાબત નક્કી કરે છે અને આવી બાબતને ઉદ્દેખિત બાબતોના નિર્ધારણને અસર કર્યા વિના અલગ કરી શકાતી નથી; અથવા

(ખ) જ્યાં પુરસ્કાર એટલો અનિશ્ચિત હોય કે તે અમલમાં મૂકવા માટે અસમર્થ હોય; અથવા

(સી) જ્યાં પુરસ્કારની કાયદેસરતા સામે વાંધો સ્પષ્ટ છે.

(ર) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ ચુકાદો આપવામાં આવે તો કોર્ટ તે સમય નક્કી કરશે કે જેમાં મધ્યસ્થી અથવા અમ્પાયર પોતાનો નિર્ણય કોર્ટમાં રજૂ કરશે.

પરંતુ આ રીતે નિર્ધારિત કોઈપણ સમયને અદાલતના અનુગામી આદેશ દ્વારા લંબાવી શકાય છે.

(૩) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ મોકલવામાં આવેલ ચુકાદો મધ્યસ્થી અથવા અમ્પાયર દ્વારા તેના પર પુનર્વિચાર કરવામાં નિષ્ફળતા પર રદબાતલ થઈ જશે અને ઈ નિર્ધારિત સમયની અંદર તેનો નિર્ણય રજૂ કરશે.

કલમ ૧૬ ની પેટા-કલમ (૧) નું અવલોકન દર્શાવે છે કે કોર્ટ સમયાંતરે એવોર્ડ અથવા મધ્યસ્થી અથવા અમ્પાયરને મધ્યસ્થી માટે સંદર્ભિત કોઈપણ બાબતને તે યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર પુનર્વિચારણા માટે મોકલી શકે છે.આમ, કલમ ૧૬ ની પેટા-કલમ (૧) બે ભાગોમાં છે અને બે અલગ-અલગ પરિબલોની વાત કરે છે; એક સમગ્ર પુરસ્કારની માફી માટે છે અને બીજી 'અન્ય કોઈ બાબત'.જ્યારે કાયદાની કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૩) એવી જોગવાઈ કરે છે કે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ મોકલાયેલો એવોર્ડ મધ્યસ્થી અથવા અમ્પાયર દ્વારા તેના પર પુનર્વિચાર કરવામાં અને નિર્ધારિત સમયની અંદર પોતાનો નિર્ણય રજૂ કરવામાં નિષ્ફળતા પર રદબાતલ થઈ જશે, તે 'અન્ય કોઈ બાબત' અંગે મૌન છે.તે કાયદાનો એક સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે કાયદામાં વપરાયેલ કોઈ પણ શબ્દને વધારાનો ગણવો જોઈએ નહીં.જો શ્રી પ્રશાંત ભૂષણની દલીલ સ્વીકારવામાં આવે, તો 'અથવા આર્બિટ્રેશનને સંદર્ભિત કોઈપણ બાબત' શબ્દો અસ્પષ્ટ બની જાય છે.કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૩) તેની પેટા-કલમ (૧) નો સંદર્ભ આપે છે.તે વિવાદમાં નથી કે એવોર્ડ તેના એક ભાગને સારી અને બાકીના ભાગને ખરાબ ગણી શકાય.રસેલ ઓન આર્બિટ્રેશનની ૧૯મી આવૃત્તિમાં પાનું ૪૮૪ પર જણાવવામાં આવ્યું છે:

"અમુક અંશે ખરાબ પુરસ્કાર બાકીના માટે સારો હોઈ શકે છે.જો, એવોર્ડનો અમુક ભાગ સ્પષ્ટ રીતે રદબાતલ હોવા છતાં, બાકીના ભાગમાં સબમિટ કરેલા દરેક પ્રશ્નનો અંતિમ અને ચોક્કસ નિર્ણય

હોય, તો માન્ય ભાગ એવોર્ડ તરીકે જાળવી શકાય છે, રદબાતલ ભાગ નકારી કાઢવામાં આવે છે.

વર્તમાન કેસમાં, આપણે જોઈએ છીએ કે સમગ્ર ચુકાદો મધ્યસ્થીને મોકલવામાં આવ્યો ન હતો, મધ્યસ્થીને માત્ર બે મુદ્દાઓ પર નિર્ધારણ સી આપવાની જરૂર હતી, અને તેથી, પેટા-કલમ (૩) વર્તમાન કેસમાં લાગુ પડતી નથી.સંસદે સલાહ આપી છે કે કાયદાની કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૩) ને એવોર્ડ સુધી મર્યાદિત કરી દીધી છે, જેનો અર્થ સંપૂર્ણ એવોર્ડ અથવા તેનો એક ભાગ થાય છે.પુરસ્કારનો માન્ય ભાગ હંમેશા કાયદાની અદાલતમાં લાગુ કરી શકાય તેવો રહે છે.

જેને રદબાતલ ઠેરવી શકાય તે એવોર્ડનો તે ભાગ છે જેને અન્ય બાબતોની સાથે તેના સંદર્ભમાં ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓને જાળવી રાખીને કોર્ટનો નિયમ બનાવવામાં આવ્યો નથી, કારણ કે તે રેકૉર્ડની સામે અથવા અન્ય કોઈ કારણસર સ્પષ્ટ ભૂલથી પીડાય છે; જો મધ્યસ્થી અથવા અમ્પાયર તેના પર પુનર્વિચાર કરવામાં નિષ્ફળ જાય અને કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત સમય ની અંદર તેનો નિર્ણય રજૂ કરે તો.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, પેટા-કલમ (૩) ના અર્થમાં 'પુરસ્કાર' શબ્દમાં પુરસ્કારનો એક ભાગ પણ સામેલ હશે, જે સક્ષમ અદાલત દ્વારા માફીના આદેશનો વિષય રહ્યો છે.અધિનિયમની કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૩) ની લાગુ પડવાની બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન કેસની હકીકતો

અને સંજોગોમાં, એફ ઊભી થતી નથી કારણ કે આ બાબત હજુ પણ મધ્યસ્થી સમક્ષ પડતર છે.અમારા આ દ્રષ્ટિકોણને નીચેનામાંથી સમર્થન મળે છે:

જહોનસન વિ. લેથમ, (૧૮૫૧) ૨૦ લો જર્નલ ૨૩૬ માં ૨૩૮ પર અહેવાલ આપે છે:

"ધારો કે ત્રણ ગુણ માટે સારો અને ચોથા માટે ખરાબ એવોર્ડ, અને હાલમાં સલાહ આપવામાં આવી છે તેમ તે જ પરત મોકલવામાં આવે છે, મારો અભિપ્રાય છે કે મધ્યસ્થી ત્રણેય માટે કાર્યકારી અધિકારી છે, અને તે અંગેના તેના ચુકાદામાં ફેરફાર કરી શકતો નથી.

હેલ્સબરીના ઇંગ્લેન્ડના કાયદાના પેરા ૬૧૮ આ રીતે વાંચે છે:

"આંશિક માફી.પુરસ્કારનો સંપૂર્ણ અથવા માત્ર એક ભાગ ચૂકવી શકાય છે; પહેલા કિસ્સામાં આ રીતે મોકલેલા પુરસ્કારની કોઈ અસર થતી નથી, પછીના કિસ્સામાં માત્ર પુરસ્કારનો જે ભાગ મોકલવામાં આવે છે તે ટાળવામાં આવે છે, અને બાકીનો ભાગ માન્ય અને લાગુ કરી શકાય તેવો છે.

જજ કલકતા સાપ્તાહિક નોંધોની પરિચ્છેદ ૧૯ આ રીતે વાંચે છે:

આ જ મુદ્દાને અન્ય ઢ્રજિકોણથી ગણી શકાય.કાયદાની કલમ ૧૬
 (૧) હેઠળ બે પ્રકારની માફી છે, એટલે કે., (I) ચુકાદાની માફી
 અને (II) લવાદને સંદર્ભિત કોઈપણ બાબતની માફી.તાત્કાલિક
 કિસ્સામાં જો આપણે પગથિયા પર આગળ વધીએ.કે નીચેની સી
 કોર્ટ દ્વારા પુનર્વિચારણા માટે માત્ર અમુક બાબતો અને એવોર્ડ નહીં
 મોકલવામાં આવ્યા હતા-પ્રશ્ન ઊભો થાય છે કે જો મધ્યસ્થી આ
 બાબતો પર પુનર્વિચાર કરવામાં અને નિર્ધારિત સમયની અંદર
 પોતાનો નિર્ણય રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો પણ આવા
 કિસ્સાઓમાં કાયદાની કલમ ૧૬ (૩) હેઠળ એવોર્ડ રદબાતલ
 થશે કે કેમ.એવું લાગે છે કે, અદાલતને કાયદાની કલમ ૧૬ (૧)
 હેઠળ આર્બિટ્રેશનને સંદર્ભિત કોઈપણ બાબતને મોકલવાની સત્તા
 હોવા છતાં, આવી બાબતો પર પુનર્વિચારણા કરવા અને પોતાનો
 નિર્ણય રજૂ કરવાના અદાલતના નિર્દેશનું પાલન કરવામાં
 મધ્યસ્થીની નિષ્ફળતા પર જે પરિણામ આવે છે તે સમાન
 નથી.કલમ ૧૬ (૩) હેઠળ જ્યારે ચુકાદો મોકલવામાં આવે અને
 મધ્યસ્થી તેના નિર્ણય પર પુનર્વિચાર કરવામાં અને રજૂ કરવામાં
 નિષ્ફળ જાય ત્યારે જ ઇ એવોર્ડ રદબાતલ થઈ જશે.પરંતુ એવું
 નથી, એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં અદાલત દ્વારા આ હેતુ માટે માત્ર
 અમુક બાબતોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે, સ્પષ્ટપણે,

આબિટ્રેશનને સંદર્ભિત "કોઈપણ બાબત" શબ્દો કાયદાની કલમ ૧૬ ની પેટા-કલમ (૩) ની જોગવાઈમાં નોંધપાત્ર રીતે ગેરહાજર છે અને તે જ દર્શાવે છે કે, આવા કિસ્સાઓમાં કલમ ૧૬ (૩) માં કોઈ પણ એફ એપ્લિકેશન ન હોઈ શકે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, એવું કહી શકાય કે જો મધ્યસ્થી દ્વારા તેમને સંદર્ભિત કેટલીક બાબતો પર પુનર્વિચાર કરવામાં અને તેમના નિર્ણયને રજૂ કરવામાં કોઈ નિષ્ફળતા હોય તો એવોર્ડ રદબાતલ થતો નથી; આ સંબંધમાં આપણે ઉપયોગી રીતે સરકારના ટાગોર લૉ લેક્ચર્સ, ૧૯૪૨ માં 'ધ લો ઓફ આબિટ્રેશન ઇન બ્રિટિશ ઇન્ડિયા' પરના એક ભાગનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ જેમાં તે નીચે મુજબ (પાન ૨૦૭, મુદ્રિત આવૃત્તિ ૧૯૪૨ પર) જણાવવામાં આવ્યું છે:

“.....કલમ ૧૬ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ મોકલાયેલો ચુકાદો મધ્યસ્થી અથવા અમ્પાયર દ્વારા તેના પર પુનર્વિચાર કરવામાં અને નિર્ધારિત સમયની અંદર પોતાનો નિર્ણય રજૂ કરવામાં નિષ્ફળતા પર રદબાતલ બની જાય છે, પરંતુ જ્યાં ચુકાદાને બદલે 'આબિટ્રેશનને સંદર્ભિત કોઈપણ બાબત' મોકલાય છે ત્યાં કેસને આવરી લેવાની કોઈ જોગવાઈ નથી. રી એઈટકેન આબિટ્રેશન, (૧૮૫૭) ૩ જ્યુર. (ડી. એસ.) ૧૨૯૬, કેટલાક અનિર્ણિત

પ્રશ્નોમાંથી માત્ર એક જ પ્રશ્ન મોકલવામાં આવ્યો હતો.દેખીતી રીતે
આવા કિસ્સામાં, કલમ ૧૬ (૩) નો કોઈ ઉપયોગ નથી.

તેમ છતાં, અમે વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં આ
બાબતના આ પાસાને આખરે નક્કી કરવાની જરૂર નથી લાગતું.જો
કે, 'એવોર્ડ' રદબાતલ હોવાના આધારે કાયદાની કલમ ૧૯ હેઠળ
આર્બિટ્રેશનને રદ કરવાનો પ્રશ્ન પહેલેથી જ આપવામાં આવેલા
કારણોસર, બિલકુલ ઊભો થતો નથી.

આર્બિટ્રેશનના કાયદા પર રસેલનું પાનું ૪૯૪ જણાવે છે:

"મોકલેલા પુરસ્કારની અમાન્યતા

જ્યારે પુરસ્કાર મોકલવામાં આવે ત્યારે તેની કોઈ માન્યતા બંધ થઈ શકે છે.

જમીન કલમ અધિનિયમ, ૧૮૪૫ હેઠળ વળતરનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે નિયુક્ત
મધ્યસ્થી દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદો દાવેદારોની વિનંતી પર મોકલવામાં
આવ્યો હતો.સાત મહિના સુધી કંઈ કરવામાં આવ્યું ન હતું, અને પછી,
દાવેદારોએ જ્યુરી દ્વારા વળતરની પતાવટ કરવાની તેમની ઇચ્છાને સૂચિત કરવા
પર, રેલવે કંપનીએ સુધારેલ એવોર્ડ આપવા માટે સમય વધારવા માટે અરજી કરી
હતી.વિલંબને કારણે સી. એ. એ અરજીને નકારી કાઢી હતી અને નિર્ણય માટે
જ્યુરી સમક્ષ જવા માટે આ બાબત છોડી દીધી હતી:રી ડેચર વેલી રાય.
(૧૮૬૯) એલ. આર. જ ચો. ૫૫૪

પરંતુ જ્યાં ઘણી બાબતોમાંથી માત્ર એક અથવા વધુ બાબતો મોકલાય છે, ત્યાં પ્રશ્ન ઊભો થઈ શકે છે કે શું એવોર્ડ તેમાં મોકલાયેલી બાબતોના સંદર્ભમાં માન્ય રહે છે કે કેમ."જે બાબતો બીજા સંદર્ભ સુધી પરત મોકલવામાં આવી ન હતી તેના અવશેષો અંગે એવોર્ડનું શું થયું?તે એક રીતે સ્થગિત હોય તેવું લાગે છે."(પેર એલે જે. જહોનસન વિ. લેથમ, [૧૮૫૧] ૨૦ L.J.Q.B. ૨૩૬ એટીપી.૨૩૮).દેખીતી રીતે, તેથી, જે ભાગ મોકલવામાં આવ્યો નથી તે માન્ય રહેશે.

એ. આઈ. આર. ૧૯૬૩ કલકત્તા ૫૮૩ માં બ્રહ્મ સ્વરૂપ ગુપ્તા વિરુદ્ધ દીવાન ચંદ મિનોત્રામાં, કલકત્તા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે એચને સમગ્ર એવોર્ડના સંબંધમાં માફીના આદેશ અને નીચેની શરતોમાં આર્બિટ્રેશનને સંદર્ભિત કેટલીક બાબતોના સંદર્ભમાં પ્રશ્નનો વિચાર કર્યો હતો:

"૭.જો આખો એવોર્ડ ચૂકવવામાં આવે, તો અસરકારક એવોર્ડ એ બીજો એવોર્ડ છે, જુઓ બ્રેસી વિ. કેમ્પ, [૧૮૫૫] ૨૪ એલજે ક્યૂબી ૩૧૦ એટ ૩૧૨.આવા આદેશ પર, લવાદે લવાદને સંદર્ભિત તમામ બાબતો પર નવો બી એવોર્ડ આપવો આવશ્યક છે.સેક. ૧૬ (૩) દર્શાવે છે કે મધ્યસ્થી ચુકાદા પર પુનર્વિચાર કરવામાં અને નિર્ધારિત સમયની અંદર પોતાનો નિર્ણય રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો મધ્યસ્થીને મોકલવામાં આવેલો ચુકાદો

રદબાતલ થઈ જાય છે, મોહન કિશન વિ. ભૂબુન શ્યામ, ૭ સુથ
WR ૪૦૬ પણ જુઓ.આ સંદર્ભમાં એવું જણાય છે કે નવો એવોર્ડ
બનાવવા અને દાખલ કરવા પર પણ પ્રથમ એવોર્ડ સંપૂર્ણપણે
ટાળવામાં આવે છે, જુઓ ગણપતરાય એન્ડ સન્સ વિ. રામગોપાલ
નંદા કિશોર, ૫૯ કેલ ડબલ્યુએન ૮૦૭, પી. ૮૦૮:(S) AIR
(૧૯૫૫) *Cal 302 ATP.303.*

૮. પરંતુ જો મધ્યસ્થતા માટે સંદર્ભિત બાબતોમાંથી માત્ર એક
અથવા કેટલીક બાબતો પુનઃવિચારણા માટે મધ્યસ્થીને
મોકલવામાં આવે છે, તો બીજો સંદર્ભ બાકી છે, મધ્યસ્થીને પરત
ન મોકલવામાં આવેલી બાબતો અંગેનો ચુકાદો એક રીતે સસ્પેન્ડ
કરવામાં આવ્યો હોય તેવું લાગે છે.મધ્યસ્થી તે બાબતો માટે
કાર્યકારી અધિકારી છે અને તેમના અંગેના તેમના ચુકાદામાં ફેરફાર
કરી શકતા નથી, જુઓ [૧૮૫૧] ૨૦ એલજે ક્યૂબી ૨૩૬
એટીપી.૨૩૮. ઇ સેક હેઠળનો આદેશ. ૧૬ (૧) અદાલતને યોગ્ય
લાગે તેવી શરતો પર કરી શકાય છે.તેથી, કોર્ટ નવા ચુકાદાના
સ્વરૂપ અંગે મધ્યસ્થીને નિર્દેશો આપી શકે છે.મધ્યસ્થી આ વતી
અદાલતના નિર્દેશોનું પાલન કરવા અને તેનું પાલન કરવા માટે
બંધાયેલો છે.આવા કોઈ નિર્દેશની ગેરહાજરીમાં, એફને કેટલીક
બાબતોને પુનર્વિચારણા માટે પાછા મોકલવાના આદેશ હેઠળ કામ

કરતા મધ્યસ્થીએ નવો ચુકાદો આપવો જોઈએ, પ્રથમ ચુકાદાની પુષ્ટિ કરવી જોઈએ અને પુનરાવર્તન કરવું જોઈએ કે જે બાબતો પરત મોકલવામાં આવી ન હતી જેને તે બદલી શક્યો ન હતો "કારણ કે તે ડ્રાય પેન હતી", આમ નવા ચુકાદામાં મૂળ રીતે ઉલ્લેખિત તમામ બાબતોને સમાવવામાં આવશે, અને પરિણામે પ્રથમ ચુકાદો રદબાતલ અને નિષ્ક્રિય થઈ જશે, જુઓ (૧૮૫૧) ૨૦ એલજે ક્યૂબી ૨૩૬ પૃષ્ઠો ૨૩૮ અને ૨૪૦.તે કિસ્સામાં એવું માનવામાં આવતું હતું કે જેમ જેમ પ્રથમ એવોર્ડ આ રીતે રદ થયો, તેમ તેમ તેના હેઠળ જારી કરવામાં આવેલા ખર્ચ માટે માસ્ટરની ફાળવણી પણ રદ થઈ ગઈ, જોકે બીજા એવોર્ડમાં ખર્ચની બાબતમાં પ્રથમ એવોર્ડની શરતોનું પુનરાવર્તન કરવામાં આવ્યું હતું.આ સંદર્ભમાં ઇંગ્લેન્ડના હેલ્સબરીના કાયદામાં અવલોકન, ત્રીજી આવૃત્તિ, ખંડ. II, કલમ ૧૨૨, પાનું ૫૭ એ અસર માટે કે જ્યાં એવોર્ડનો માત્ર એક ભાગ જ મોકલવામાં આવે છે, બાકીનો હિસ્સો માન્ય અને લાગુ પાડી શકાય તેવો હોય છે, તે ખૂબ વ્યાપક લાગે છે.જો કે, હું એવું વિચારવા માંગુ છું કે જ્યાં આર્બિટ્રેશનને સંદર્ભિત એક અથવા કેટલીક બાબતોના સંદર્ભનો આદેશ ખાસ કરીને આર્બિટ્રેટરને તેના નવા ચુકાદાને તેને મોકલવામાં આવેલી બાબતો સુધી મર્યાદિત રાખવાનો નિર્દેશ આપે છે, ત્યાં નવો

ચુકાદો તે બાબતો સુધી મર્યાદિત હોવો જોઈએ અને પરિણામે આબિટ્રેટરને મોકલવામાં ન આવેલી બાબતોના સંદર્ભમાં પ્રથમ ચુકાદો કાર્યરત રહેશે.

આઈ. એલ. આર. ૧૯૮૧ અલ્હાબાદમાં પાન ૩૧૦ પર નોંધાયેલા ગોવર્ધન દાસ વિરુદ્ધ ગયા પ્રસાદ અને અન્યો અન્ય કેસમાં, કે. એન. સિંહ, જે. (જે તે સમયે તેમના સ્વામી તરીકે હતા) એ બ્રહ્મા સ્વરૂપ ગુપ્તાના કેસમાં કલકત્તા હાઈકોર્ટના નિર્ણયને અનુસર્યો હતો, જેમાં નીચે મુજબ જણાવ્યું હતું:

" જો કોર્ટ સમગ્ર ચુકાદાને મોકલવાને બદલે મધ્યસ્થીને પુનર્વિચારણા માટે માત્ર અમુક બાબતો મોકલે છે અને જો મધ્યસ્થી અદાલત દ્વારા નિર્દિષ્ટ સમયની અંદર તેનો ચુકાદો રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે, તો વિચારણા મુજબ પરિણામ.૧૬(૩) ઊભું નહીં થાય.વપરાયેલી ભાષાઓની નજીકથી તપાસ કરવાથી આ સ્પષ્ટ થશે.૧૬ (૧) એન્ડસ.૧૬ (૩) અધિનિયમ. પરિણામ પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો.૧૬ (૩) જ્યારે સમગ્ર પુરસ્કાર ચૂકવવામાં આવે ત્યારે જ ઉદભવે છે.૧૬ (૧) અદાલતને સંપૂર્ણ ચુકાદો મોકલવાની અથવા કોઈપણ બાબતને વિચારણા માટે મોકલવાની સત્તા પ્રદાન કરે છે.કાયદાઓ દ્વારા.૧૬(૩) વિધાનસભાએ નક્કી કર્યું છે કે જો સમગ્ર ચુકાદો પુનર્વિચારણા માટે મોકલવામાં આવે અને મધ્યસ્થી અદાલત દ્વારા નિર્દિષ્ટ

સમયની અંદર તેના પર વિચાર કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો સમગ્ર ચુકાદો રદબાતલ થઈ જશે પરંતુ તે પરિસ્થિતિ એવા કિસ્સામાં ઊભી થશે નહીં જ્યાં માત્ર અમુક બાબતો પુનર્વિચારણા માટે મધ્યસ્થીને મોકલવામાં આવે.ત્યાં સુધી.૧૬ (૩) તે લાગુ થશે નહીં અને જે બાબતો નવા ચુકાદા માટે મધ્યસ્થીને મોકલવામાં આવતી નથી તેના સંદર્ભમાં ચુકાદો પક્ષો વચ્ચે અંતિમ બની જશે.

ફરી એકવાર મેહતા તેજા સિંહ એન્ડ કંપની વિ.ફર્ટિલાઇઝર કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને એ. એન. આર., એ. આઈ. આર. (૧૯૬૮) દિલ્હી ૧૮૮ માં અહેવાલ આપ્યો છે, કાયદો નીચેની શરતોમાં જણાવવામાં આવ્યો છે:

"(૯) કલમ ૧૬ (૧) હેઠળનો આદેશ કોર્ટને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર કરી શકાય છે.તેથી, કોર્ટ નવા ચુકાદાના સ્વરૂપ અંગે મધ્યસ્થીને નિર્દેશો આપી શકે છે.મધ્યસ્થી આ વતી અદાલતના નિર્દેશોનું પાલન કરવા અને તેનું પાલન કરવા માટે બંધાયેલો છે.આવા કોઈ નિર્દેશની ગેરહાજરીમાં, કેટલીક બાબતોને પુનર્વિચારણા માટે પાછા મોકલવાના આદેશ હેઠળ કામ કરતા મધ્યસ્થીએ નવો ચુકાદો આપવો જોઈએ, પ્રથમ ચુકાદાની પુષ્ટિ કરવી જોઈએ અને પુનરાવર્તન કરવું જોઈએ કે જે બાબતો તે બદલી ન શકે, કારણ કે તે ડ્રાય પેન સાથે હતી, આમ નવા ચુકાદામાં મૂળ

રૂપે ઉદ્દેખિત તમામ બાબતોને સમાવવામાં આવશે, અને પરિણામે પ્રથમ ચુકાદો રદબાતલ અને નિષ્ક્રિય બની જશે.

"જ્યાં પાછા સંદર્ભનો આદેશ અથવા લવાદને સંદર્ભિત કેટલીક બાબતો ખાસ કરીને લવાદને તેના નવા ચુકાદાને તેને મોકલવામાં આવેલી બાબતો સુધી મર્યાદિત રાખવાનો નિર્દેશ આપે છે, ત્યાં નવો ચુકાદો તે બાબતો સુધી મર્યાદિત હોવો જોઈએ અને પરિણામે લવાદને મોકલવામાં ન આવેલી બાબતોના સંદર્ભમાં પ્રથમ ચુકાદો કાર્યરત રહેશે.

શ્રી ચાવલાએ અમને આનિટ્રેશન (૧૭મી આવૃત્તિ) પર રસેલનો પણ ઉદ્દેખ કર્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે પાન ૩૦૫ પરના અવલોકનો કે માત્ર એક એવોર્ડ જ નહીં પરંતુ બાબતો અથવા તેમાંથી કોઈ પણ ચૂકવી શકાય છે, તે જહોનસનના કેસ [૧૮૫૧] ૨૦ એલ. જે. ક્યુ. બી. ૨૩૬ માં અંગ્રેજી નિર્ણયના ગુણોત્તર નિર્ણયની ખોટી પ્રશંસા પર આધારિત છે. ઇંગ્લેન્ડના હેલ્સબરીના કાયદાના ફક્ત ૧૨૨, ત્રીજી આવૃત્તિ, વોલ્યુમના સંદર્ભમાં આ જ ટિપ્પણી કરવામાં આવી છે."

ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં વ્યક્ત કરવામાં આવેલા મંતવ્યો સાથે અમે સંમત છીએ.

ઉપરોક્ત કારણોસર, અમને આ અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા મળતી નથી.અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને તે મુજબ તેને રદ કરવામાં આવે છે.એફ ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

અપીલ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.